

EEN VERDERE OPMERKING BETREFFENDE DE SYNONYMIE VAN HELICELLA OBVIA
door

Henk K. Mienis

Met belangstelling heb ik het artikel van Gittenberger (1975 gelezen betreffende het auteursrecht en de synonymie van Helicella obvia. Terecht heeft hij er op gewezen dat de naam Helicella obvia toegeschreven moet worden aan Menke, 1828. Een verdere opmerking is misschien echter nog op zijn plaats.

Menke (1828 en 1830) verdeelt het genus Helix in drie groepen die men hier subgenera zou kunnen noemen: Helicigona, Helicidonta en Helicella. De onderhavige soort wordt door hem in het subgenus Helicella geplaatst en vermeld als volgt:

"obvia, Zgl. (H. neglecta, Hartm.)" (Menke, 1828: 13 en 1830: 22). Of wij een dergelijke substitutie van een onjuist toegepaste naam volgens de huidige nomenclatorische regels nog als juist zouden aanvaarden valt te betwijfelen. Immers elke precieze verwijzing naar welke Hartmann (titel, jaar, pagina, afbeelding) ontbreekt volledig. Menke's daad was in zijn tijd echter gemeen goed en werd als juist aanvaard. Daar gelukkig de volgende soort in Menke's opsomming de echte Helix neglecta van Draparnaud is, valt niet aan de bedoeling van Menke te twijfelen en heeft hij beslist H. obvia aangevoerd ter vervanging van de foutieve interpretatie van H. neglecta in de werken van Hartmann. Dat hij hierbij gebruik maakt van een manuscript naam van Ziegler doet niets ter zake.

Met Gittenberger ben ik het eens dat dit een gelukkige gedachte van Menke geweest is. Deze lang gebruikte maar ten onrechte aan Hartmann toegeschreven naam kan nu immers behouden blijven en behoeft niet door Helicella candicans (L. Pfeiffer, 1841) vervangen te worden.

Het is echter Gittenberger ontgaan dat niet alleen Forcart reeds Menke als de juiste auteur opgevat heeft. Von Martens (1891) komt eigenlijk de eer van deze ontdekking toe. Hij heeft deze problematische zaak op bijna identieke wijze uit de doeken gedaan als Gittenberger en kwam tot het eensluidende resultaat dat de naam Helicella (Helicella) obvia (Menke, 1828) prioriteit bezit boven Helicella (Helicella) candicans (L. Pfeiffer, 1841).

Aanvullende literatuur:

Gittenberger, E., 1975. Zur Synonymie von Helicella (Helicella) obvia (Menke, 1828). Basteria 39(1-2): 5-6.

Martens, E. von, 1891. Die Priorität zwischen den Namen H. obvia und H. candicans. Nachrichtsblatt dtsch. malakozool. Gesell., 23(7-8): 128-130.

Menke, C.T., 1830. Synopsis methodica Molluscorum ..., 2de Ed., 1-168. Pyrmonti.